

NOVELLAPÁLYÁZAT

Radics Viktória

ÉLŐ NYELV

Suhantunk. Néha kivettem a hajamból a csatot, és hátrahajtottam a fejem. Kidőltek a hatalmas plakátok, elröpültek a patikatiszta benzinkutak; a margón lámpák gyuladtak, és elsötétült a kép; végül a hosszú, ciklámen ecsetvonás is eltűnt az égről, még mielőtt rámutattam volna. Pedig mintha még magamban csodálnám az üveg mögül: de ez már csak fantomszín. Visszaút: visszagondolok az országutak lírájára meg a magányos benzinkutak csöndjére, sima, szinte puha betonjukra. Ahogy magától nyílik az ajtó, s befogad. Mindig hirtelen zúdul össze a föld meg az ég; nem hunyom le a szemem; a sötétben fölhangosodik a suhanás. A szélvédőt bemázolt ponyva veri – nézem, mi lobog így: csak határszéli pontokat látok, meg idebenn a fénylő számjegyeket.

A világossárga autócsoda fölényesen nyeste a pusztaságot – vagyis a szántóföldeket a műúton; a hideg göröngyök között. Ám a lépték nem biztos: láthatom akár a göröngyöket óriásnak s az autót kicsikének, afféle gurulós játékszernek is. Megbillenek; a sofőr öntudata azonban nem rendül meg, folyamatos diadalt arat ezen a földön. A helyet is tudja, ahol most meg most vagyunk, mikor én nem gyűrhetem le egészen a végek sejtelmét. A sötétben hőmérő foszforeszkál: kint öt fok van, idebenn huszonhárom.

– Ütöttél el már állatot?

– Egyszer egy kutyát.

Az apró gombolyagok jutottak eszembe, akiket tüskéstül lapít palacsintává a kerék, a farukat billegető sündisznók meg az őz, akit egyszer régen, egy ilyen estén, egy másik autóssal elütöttünk, majd bepakoltuk a csomagtartóba. Sohasem kaptam meg az ígért őzbőr mellényt. De ezeket nem mondtam el. A másik autós a szeretőm volt, vele kezdődött az utazás, ez kerek húsz év múlva örökölt meg tőle engem – nevetséges most azt a mellényt feszegetni. Amit pedig honnan, honnan nem – látok. Foltos, simán érdes, mikor simogatjuk. Kigombolom, begombolom. Tehetem; kósza asszociációim egyébként is úgy kapálódznak ebben a kasztniban, akár egy hátára pottyant bogár lábacska. Hasznavehetetlen, ágbogas antennák apám lelakatolt műhelyében. A műszerfal mellett-alatt a harisnyás térdem fénylett csak még lentebb, ide-oda, egy tenyérrel kacérkodva. Ámde ez az önállóan mozgó üvegfényű folt inkább riadalommal töltött el, semmint önbizalommal; az utóbbi csak a tenyér veszélyének elmúltán emelkedett meg kissé, de egyensúlyra így sem jutott. Én csak a kibillenésekhez tudtam tartani magam. Szemben az égen fehér gézfosztlány tűnt fel, mely nem múlt el többé, és mindig pontosan előtűntünk lebegett. Ezt is meg akartam mutatni, de féltem, nehogy intimitásnak hangozzék, és érzelmes irányba lökje a beszélgetést; az vaskos félreértéseket szülne.

Kint a semmiben ekkor fölbukkant egy ház: egy menedék. „Papírházikó”, gondoltam; festett égőkkel földszített bódé. Ropogott a murva a gumi alatt: LILAAKÁC – állt a katonai álcahalóval borított lugaszvázon. Vérpirosra mázolt pléhbetűkkel, szürke szőlőlevelekkel körülfonva, mint valami elfeledett népünnepélyen. A deszkaházikót kívül-belül babaruhalilára festették. Amint beléptünk, rögtön az őszülő fekete kutyára esett a tekintetem. A szénszagú vaskályha mellett szuszogott; látszott rajta, hogy félig kóbor, és az is, hogy hasas. Nem tudtam a szemem levenni a nyugalmáról; kopott szőrű, csúnya kutya volt, rühesféle, oldalvást vetette el magát, és csak a hasa hullámzott. Pálinkát rendeltem. A pincérnő, vagyis a munkába fogott fiatalasszony fejlenfüggönyökkel, selyemvirágokkal és falba szúrt régi papírpénzekkel díszítette fel a bódéját, mely mintha az égből pottyant volna ide a határba. A pulton, palackvázon, férfikarvastag gyertyacsöpögtetés. És még kukoricacsövek meg diszviharlámpások is lógtak a gerendákról. Az egyik műanyag asztal körül ültek, láthatólag törzsvendégek, három tagbaszakadt, komor tekintetű földmunkás vagy fuvaros. Lapátkezük dologtalanul lógott. Munka után voltak, porosan, mégis majd' szétpattantak valami fölösbe maradt, fojtott férfienergiától. Az én kíséromet a sok autózás nyútte el, és kirajzolt, ápolt vonásai voltak, fölstuccolt frizurája: az üzletember imidzsét komolyan megfontolt öntudattal viselte. Lenin-szakállt szabott magának, és a szeme is olyan mandulavágású volt, zöldesen villogó. Gyikszem, mely nem föl-le, hanem jobbra-balra pillog. Testét mellől lefelé úgy fölpuhította a kényelmes ülés, mint vadhúst a nomád nyereg; az ő férfiereje a bolhaölő tekintetébe költözött. A kocsmát is rögvést fölmérte, és levette magát a plasztikszékre, de nem terítette el a testét, mint amazok, akik úgy heverték, mint a pihenő, nagy állatok; apró volánmozdulatokhoz szokott karja, keze finommechanikai jártassággal kavarta a kávé. Árukodón tavaszváró, lebegő ruházatom kirívó volt itt és mellette; nem mertem még kíváncsibban nézni azt a vemhes kutyát. Magasan a fejünk fölött tévé szólt; a fuvarosok néha automatikusan fölpillantottak a képre. Az esti mese ment, olyan hangosan, hogy legfőljebb félmondatokban lehetett beszélni. Úgy működött ez a televízió, mint valami szándékosan zavart keltő hullám, mely a legcsekélyebb gondolkodást is megakadályozza. És így épp az lett nyomasztó, hogy egyáltalán nem kellett semmire sem figyelni; a bambaság súlya érezhetően megfeküdt a fábódét. Húsvéti gyerekműsort adtak, mely tömören összefoglalta az eseményeket a keresztre feszítéstől a föltámadásig. A lányított, de rábeszélős női hang hars mellékörejként töltötte be a házikót; a három nagydarab férfi szinte lebénult, nem ittak, nem is szóltak, s amikor tekintetüket elkapta a rajzfilmkép, fintor suhant át a szájuk szögletén, mintha valami fanyar szag ütötte volna meg az orrukat. A kutyának néha megmegrándult a lába; egyszerre volt síri csönd és szüntelen hangos gépbeszéd. Engem is úgy mértek fel ezek az emberek, mint egy rajzfilmkockát, odavetett és ferdén elhúzott tekintettel. Kíséromet is helybenhagyták így a szemükkel, ámbár némi respektussal, neki ugyanis pénzszága, azaz valóságsszága volt. Ezt rögtön mindenki megszimatolta; még a patikában is megkérdezték tőle, hogy fontos kiküldetésben jár-e, és recept nélkül kiadták a drága orvosságot. Ő tudatában volt gyorsan ható meggyőző erejének, és tartózkodóan viselkedett, a megfelelő pillanatban obszcénül offenzív lépéseket téve. Amikor visszavonulót fúj, akkor is éberén vizslatott. Nem értettem; de nagyon komoly ügyekben taposó ember benyomását keltette. A mobiltelefon most is ott volt a keze ügyében a kocsmasztalon; úgy hevert kibiztosítva, mint egy precíz fegyver.

A borraló mindig csekély. Kísérom közérzetében, láttam, állandóan és észrevétlenül ott fészkel és pocakosodott valami titokzatos, fanyar és fojtott kelletlenség, ami

a fuvarosokban sokkal kifejezettebben, de ugyanolyan vakon terebélyesedett; a kutya, ahogy teljesen odaadta magát a hőnek, ezért is tűnt fel; már-már az álombeli üdvösség benyomását keltette. Kiszolgáltatottsága mértéktelen volt, szegénysége teljes és örök. Alamizsna falatokból és ajándék melegségből élhetett, amióta csak elmarta az alomból az anyja; ha most azonnal kizavarják, nem lepődik meg; nyilván van valami vacska kint is, meg távolabb a hideg földeken. Piszkos kutya volt, a határ járásához szokott.

A kávéból mintha valami homokszemet kéne kikavarni. E szemernyi zavart én okoztam, mert olyan lehettem, mint a ruhám: színjátészó, olcsó és lebegő. A fölöslegesség levegője járt velem. Letapogatni igyekvő tenyerét kénytelen voltam szívósan ellöködni. Hisz még csak nem is vágzott rám; holmi kétértelműségre akart csak ráválni a tenyerével. Ösztönösen tüntető voltam és kihívó, hogy vegye észre: élő szervezet vagyok, akit állandóan borzol annyi minden, innen-onnan, kiszámíthatatlanul, meg hogy ő is az; hogyan magyarázzam meg: ahogy a szél fújja a fűcsomót: pillanatról pillanatra él-hal bennünk a világ.

Nos, ez magamnak is magyarázatra szorult. Tízpercenként meg kellett ráznom magam, hogy eszméljek, s ne hagyjam elfilmesedni a világot, pusztá ábrákká válni a dolgokat, embereket rajta; irtóztam ettől a csendes, kellemes kimúlástól. Hisztérikus pillanatok voltak ezek, mikor mintha újá feszült volna bennem a lélek. Ilyenkor hagytam megremegve csábítani a testem, miként undorodni és borzongani is, és önkéntelenül beszéltem, mondtam, kerestem a szavakat. Útitársamból ez olyan hatást váltott ki, mint valami sistergés a tévé képernyőjén vagy egy filmszakadás; megnyomta a pedált, bekapcsolta a rádiót, telefonálni vagy fogdosni kezdett.

Rajta; kész voltam a vesztesre, mert mindenáron látni akartam, de nem képeket, hanem mindent, a maga fekete mélységében, meg úgy, ahogy egy emberben török, meghajlik a lankán szelíden, vagy ahogy az autóban zúgva zúg. És úgy is, ahogy ő képviseli és vezet ekkora biztossággal. Egyúttal megpróbáltam kitépni magam képzeitem hálójából. Nem úgy érezni és viselkedni, mint aki ismeri a fajtáját, vagy bárkiét, bármiét; hasonló készséget vártam el tőle is. Hallottam azt is, hogy állítólag „zsidó”. Na jó; én nem titkoltam, hogy szeszélyes vagyok, afféle „bohém”, mondjuk; ezt az én ügyemet vizsgálja most, és ítélni fog. Mintha, fejben, apró csontkockákat rázogatónk, vetnénk: a bizalom és a megalázhatnék egymás élet érte. Résen voltunk; mocoorgva ültünk a „tévemaci” alatt.

Én akkor engedtem fel iránta, mikor egyszer, egyetlenegyszer a gyerekkorára terelődött a szó, és elmesélte, miként ásta el a nagyapja a vastag zsírban sült húst a földbe. Ez nemcsak azért csigázta fel a kíváncsiságomat, mert még sohasem hallottam erről a tartósítási módszerről, hanem mert ízlését és buzgó étvágyát érezhetően máig az a bizonyos kondér határozta meg, melyet szinte láttam lelki szemeim előtt a gödörben. Beregdarócnak hívták azt a falut, ahol már nem lakik senkije, és valahogy ezt az üres nevet is megkedveltem.

– Tudsz kakaspörköltet főzni? – kérdezte élesen, mint egy vizsgálóbíró.

– Nem.

– Mit szoktál te főzni?!

Nyerítő hangja volt, különösen, ha jelentett vagy kérdezett valamit. S mint a repedt fazék. Normális hanghordozásban alig hallottam tőle mondatot; legföljebb, ha a családjáról beszélt. Nem figyelt a válaszomra, annyira elfoglalta a fantáziáját az az étel.

– Mondd, mire vagy te használható?!

Nem sértődtem meg a kérdésétől; jó kérdés. Bár fogalmazói munkáimmal igyekeztem eleget tenni neki, valami más is izgatta mégis. Ezt azzal szerettem volna megválaszolni, hogy fölforgatom a kérdését; venné észre, hogy az öröm szabálytalan, hogy az odaadást, amit kívánna tőlem, lehetetlen „leszervezni”. Márpedig ő szemmel láthatólag mindent kontrollálni akart, még a tulajdon képzeletét és emlékeit is.

A kocsmárosnéval kialakult kapcsolatban voltak – ezúttal is percek alatt leinformálta a fiatalasszonyt. Miközben az felszolgált, elhordta a poharakat, s felkaparta az asztalról az aprópénzt, ő röviden tájékozódott a gazdaság felől, nyomban vásárolt egy zsák krumplit, és bizonyos olcsó ablakok felől érdeklődött. Hogy „Krisztus él”, ismételte közben lelkesülten a hars-lágy női hang; a „feltámadott” szóra az egyik törzsvendég biccentett. Megszólalt a „tévemaci” közismert ta-ta-tája. Tőlem jobbra a három férfi alig mozdult és egyáltalán nem beszélgetett, olyannyira, hogy némaságuknak, súlyos tömegüknek ott lent – mert a tévé révén egy „fönti” szféra is kialakult – metafizikai hangulata volt. Azon kaptam magam, hogy idegzetem, mint egy szakadt háló, majd megfeszül ettől a képtelen állapottól, s agysejtjeim erőlködnek, hogy fölfogják, mi van. Egyszerűen észbontó volt az erőtől duzzadó, nagy férfiak rezdületlensége; minden tréfálkozás, poharazás, kvaterkázás hiánya; a néma csönd meg a zaj együttese. Nem lehetett tudni, miféle érdeklődés kísér kettőnket, kémlelnek-e egyáltalán, vagy mitől ilyen meredtek. Az ő mályvaszínbe játszó finom zakója, aranytűs nyakkendője, az én gyűrt indiai vászonszoknyám meg a vilmoskörtém – mindez nem lehetett túlságosan kirívó a lila deszkafalak meg a bibliai rajzfilm között, így együtt e kompozícióban mégis volt valami, ami az elviselhetetlenség határát súrolta: az összhang hiányának netovábbja, ámde mégis a káosz minden jele nélkül.

Ő igencsak kimérten csöppentgette a pénzt meg a szavait, ez hozzátartozott üzletemberi méltóságához, akárcsak az emberek letegezése meg az alkudozás a krumplival. A kocsmárosné ura emelte be a zsákot a csomagtartóba, légnyomásra ráhuppant a tető, és már azon kaptam magam, hogy repesztünk tovább az éjszakába. Volt ebben szemernyi menekülésféle is. „Elmegyek, elmegyek, la la lalla lalla lalla, nem tudom” – amikor megismerkedtünk, azon frissiben többször is visszatekerte nekem ezt a slábert, aztán szórén-szálán eltűnt a kazetta, és nem is említette soha többé.

Már sok órája utaztunk; sem a beszélgetés, sem a csend nem volt soha egy pillanatra sem természetes – nyűvődtünk, a fura nyerítés vissza-visszatért a hangjába, míg az enyém az ellágyulás meg az élesség között csúszkált. Férfimoccanásaiban a közönségségen túl volt mégis csöppnyi ártalmatlan közeledési vágy, akárcsak az én tartózkodásomban; csömör fenyegetett, de ezt nem szerettem volna elrontani. Ő rontott időnként, amikor markosan, hirtelen mindent el akart rendezni, miként én is, mikor metsző izlésitéleimnek adtam hangot. Szorongással töltött el, hogy nem tudunk beszélgetni, hogy nyelvíleg nem követhetem, nem tapinthatom, mi zajlik. Időnként elviselhetetlenül megrekedt a fülkében a közös levegő, ámbár az üres ringatózás újra szétmosta a feszültséget. Lötybölt minket az idő.

– Mesélj valamit.

Nyögtem.

– Bármit.

– Az a kutya úgy megragadt bennem. Hasas. Ahogy ott elvetette magát.

– A kutya – nyerített. – Azt mondja, a kutya. Hasas? Nem láttam.

– Kóbor lehet.

– Ott cselleng az mindig. A kutya. Azt hittem, kan.

– Mondom, hogy vemhes. Milyen nyugodt volt. Most megvan a tojás is, meg a krumplid is.

– Még melegek voltak. Laci a tyúkok alól szedte nekem össze a faluban.

– Együtt vacsoráztatok?

– Igen, még hozzá babot. Úgy, ahogy én szeretem, babérlevéllel, paprikával, meg egy kis fehér bors is jó bele, de frissen őrölt legyen – van neked egyáltalán borsdaráló? –, gyökér, sárgarépa, karikára vágott parasztkolbász és persze a csülök. A csülök! A felesége már tudja. Bár én körmöt is rakok bele – lapogatta meg a hasát, mely az út eleje óta feszült neki, mint a dob.

– Nagypéntek van.

– Holnap délig nem eszek. Mikor voltál utoljára templomban?

– Régen.

Ebbe a témába most nem akartam belemenni. Láttam, hogy az egyik üzlettárs rózsafüzért hord a számnázras, bombabiztos aktatáskájában. Ott lógott, kilógott az egyik belső rekeszből, fityegett a papírok fölött.

– Ismered a Bibliát?

– Hát, úgy. Az *Énekek énekét* például tanulmányoztam is.

– Én baptista vagyok.

– Hívő?

– Teljességgel. Hiszek a föltámadásban.

– Gyakorlod is a vallást?

Megszólalt a lába között a telefon.

– Az őáltala kiállított papírt azt garantáljuk, hogy soha nem lesz beváltva, az ország nem lesz tönkretéve, érted?! Ne témázz rajta. Emlékezzél vissza, amikor elmondtam neki, hogy az ország nem tehető tönkre, ezért az értékpapírokat amikor deponáljuk, a deponáló bank garantálja, hogy ez az értékpapír nem lesz lerántva és kifizetve az ország által... Konkrétan tudni akarom estig, hogy mennyi búza szükséges... És nekem ma kell jelensed, hogy kész a bank – rendelkezett a telefonba kissé rikácsoló vagy inkább köszörülős mellézköngével; hogy az üzleti ügyek „kőkemény dolgok”, figyelmeztetett már egyszer.

Böfftett.

– Na, végre. Mondom a múltkor a Laci feleségének, hogy tyúkhúslevesre vágyok. Erre fogja magát, hátramegy, nyissz, elvágja egy tyúk nyakát. Majd én megfűszerezem, mondom. Majd én. Tudod te, hogy kell jó tyúklevest főzni?

– Nem vagyok leveses.

Megakadt a társalgás. Pedig nem akartam megsérteni.

– Na, adj egy puszit – mondta, és kiöltötte a nyelvét. Kiöltötte és forgatta. A szeme kedvesen csillant meg.

– Ne öltögesd rám a nyelvéd. Különben is rágózol.

– Dobjam ki?

– Dobjd.

Csodálkozott, de kiköpte.

– Pardon – rösteltem el magam, hogy ilyesmikbe beleszólok. Öltözete, viselkedése, minden szava felborzolt, de ízlésitéletem valahol csorbát szenvedtek; vonzott is ez a bárdolatlanság. Arcon csókoltam, mint egy havert:

– Légy szíves, ne nyújtogasd a nyelvédet.

Amikor találkoztunk, azonnal létrejött köztünk valami intimitás. Pirkadatkor in-

dultunk útnak, akkor láttam először, s talán attól, hogy régi szerelmem kötött össze vele, azon álmottasan elmondtam neki az álmodat. Esős szeptemberi idő volt, még sötét, csillogtak az esőcsöppök a szélvédőn, metronómozott az ablaktörlő, foszforeszkáltak a kocsi belsejében a számjegyek.

– Azt álmodtam, hogy nem érek oda valahova, kaptattam, dombról le, dombra föl, közben rongyosra szakadt a fekete harisnyám, és elment a troli, végre közeledett egy busz, de aggasztott a harisnya, szégyelltem, futott rajta a szem, én meg futottam a busz után.

Akkor még türkiz Toyotája volt, mely szabályosan ki-be tudta csukogatni a „szemhéját” – nagyot néztem, amikor a lila kocsmánál kiszálltunk.

A szorongásos álmom, amint váratlanul, elsőre elárultam azon az esős hajnalon, az teremtettem meg rögtön azt a kétértelmű idegen-meghiítségét, amely azóta csak bonyolódik.

– Én mások szorongását is szorongom – mondtam neki egyszer, egy fordítási munka fölött aggódva.

– Az enyémet is?

– Igen.

– Én aztán nem szorongok, babám.

Ezt nem hittem el.

– De egy kicsit azért te is. Csak a hülyék nem szoronganak.

Nem túl sokszor használhatja ezt a szót, hogy „szorongás”. Lehet, hogy egészen mást ért rajta, mint én.

– Süljön el a pöcsöd, baszd meg! Mért nem hívsz?... Nemrég léptem át az országhatárt Zágráb felől. Éjfél magasságába fogok felérni... Még fölugrok. Aztán zuhanok haza... Nem, nem ment, majd holnap le kell tárgyaljam vele. A floridai bank kikötése, hogy addig az összeg nem indítható el. A bejelentkezésnek meg kell történnie... No és most akkor meg tudta védeni a helyzetet? Megint bejött a múlt heti szindróma, hogy nem üzen a faxszal. Tessék ezt nekem lerendezni... Nem, Szarajevóba nem, a pápalátogatás miatt sajnos elhúzódik az ügy. A Nuria azt mondta, hogy meghalt az apja. Két héttel ezelőtt meg a miniszter apját temette. Hát tudja a jó öreg Isten. De addig Bécs sem léphet. Kell nekik a biztosíték... Oké, meglássuk.

Általában öt-tíz percenként telefonált, vagy az ő lába között pittyegett a „hendi”. Közben abszolút eljelentéktelenültem mellette. Fontos dolgokról tárgyalt. Az összegek nullái az én fejemben minden további nélkül lepotyogtak a számokról vagy hozzáragadtak, összekevertem a valutákat, elvesztettem a fonalat. Ha nem volna az üvegszálas harisnyám, nem is látszanék. Megpróbáltam a kocsi ablakából megtalálni az üstököst. Zágrábban, a „Plitvice” Motel fölött pillantottam meg először, anélkül, hogy kerestem volna. Nem akartam sokáig nézni, mert ha romantikusnak tűnök, az téves lépésekre ösztönözheti főnöki udvarlómát. Mint a vendéglőben, amikor meglátta a népviseletbe öltözött virágáruslányt.

– Veszek neked egy rózsát.

Felhúztam a vállam:

– Vegyél.

– Ez a legdrágább rózsaszál, amit kaptál – számolta le a harminc kunát.

A motelszobában beletettem egy fél üveg ásványvizbe. A buszban hallottam egyszer asszonyokat beszélgetni, hogy a vágott virágnak milyen jót tesz a tonik, éppenséggel a tonik, ez járt az eszemben, hogy a rózsák tonikot isznak. A háztartási tippek között

mindig elképesztő dolgok akadnak. „Ha a váza aljába összekötözött hajcsavarókat teszünk, gyönyörűen elrendezhetjük a vágott virágot!” „Az ammóniák-gőz hatására rövidesen kibomlanak a tavaszi rügyek.” Az én drága rózsámat reggelre tökéletesen elhervasztottam.

– A rózsát nem hozod magaddal? – kérte számon másnap, amikor a kis kattintóval kikattintotta az autó ajtaját.

– Elhervadt.

Megbántottam. De ott akkor, a „Plitvice” előtt eldöntöttem, hogy otthon kivágom a szemébe a szárított rózsaszálaimat mind.

„Kellemes este” volt mögöttünk. A vendéglőben szlavóniai meg dalmát tamburazene szólt, a szomszéd asztalnál halkán nótáztak. Kísérőm elvetette a karját a mellette levő üres szék támlájára, féloldalvást fordult, úgy tett, mintha élvezné a muzsikát, és jól érezné magát valakivel. Tapasztaltam már, hogy az üzletemberek időközönként átváltanak erre az élvezős stílusra. Azért sem figyeltem a muzikusokra, egyenesen ültem, beszélgethetnékem támadt. Ő azonban a kocsmaasztalok mellett láthatólag nem beszélgetni szokott.

– Kár, hogy a mi asztalunkon nincs gyertya – mondtam.

– Hogy?

– Semmi – röstelltem el magam. Már dühített, hogy ennyire pocskékul érezzük magunkat. – Én otthon sem szeretem a nótákat meg a táncház-izét sem.

Hamuban sült bárányhúst rendeltem. Láttam, hogy egy kirakatablak mögött, parázsuló hamuban sülnék a bárányok. Ő borjút kért.

– Sok húst esznek ezek a szlávok. És azok a sűrű, fekete boraik! Hogy megáll bennük a kés! Ők még ismerik a lakoma műfaját.

Nehezen kapcsolt, hogy beszélgetni akarnék.

– Otthon az egri bikavért szoktuk inni a barátnőmmel. Fejenként egy-egy palackkal – erősködtem.

Becsukta az itallapot, drágállta a finom dalmát proseket.

– Én a parasztlakodalmakban tudok kikapcsolódni. A cigányzenét szeretem. Oda-vágni a pénzt a cigány homlokára – mutatta a tenyerével.

– A pattogósat vagy a búsat?

– A pattogósat. De elvagyok egész éjszaka egy pohár fröccs meg egy kóla mellett.

– Kóla...

– Kóla. Egy orvos mondta nekem, hogy az jót tesz az emésztésnek.

Valóban nem ivott, én sokkal jobban kívántam a szeszeket, mint ő, most is legszívesebben ittam volna.

– Kérsz bort?

– Nem – engedelmeskedtem dacosan.

– Te milyen zenét szeretsz? – kérdezte. Ritkán kérdezett ilyen személyeset.

– A romantikusokat.

– Egyszer, amikor Görögországban nyaraltunk, egy vendéglőben szirtakit táncolt egy fiatal pár. Egész este járták. De gyönyörűen. Végül az egész vendéglő őket nézte. És megtapsolták őket. Az egész vendéglő fölállt és tapsolt – emlékezett valami új, selymes hangon.

Ez az emlékkép rendkívül megragadhatott benne; én is szinte láttam a szép párt a zöld görög lugasban. Elvörösödtem.

Előnytelen termetű férfi volt, kurta lábszárú, köpcös, pókhasú és félkopasz. Magas

sarkú cipőben fölé kerekedtem, de nem látszott rajta, hogy feszélyezné. Kisebbségi érzéseit láthatólag rég fölszámolta, magabiztossága kiválóan működött. Arcvonásai élesek voltak, intelligensek és tiszták.

– Én nem vagyok olyan magabiztos, mint te – mondtam neki egyszer egy fordítás fölé hajolva.

– És imárod a magabiztosságomat! – nyerített fel.

Belelúdbőröztem ebbe a mondatba. Szó, mi szó, funkcionális határozottsága valóban imponált, reménytelen szorongatottságaim közepette mentőövnek éreztem színt, legalábbis fölűdített. Mégis másvalami ragadott meg rajta: a halvány karika a szeme alatt, profilból, mikor vezetés közben az úttestre révedt.

Ringatott a nagyon kényelmes autó. A szélvédőn szétcsapódtak az apró bogarak, csupa fröccs volt az üveg. Ezúttal hárman voltunk, hátul még egy biznismen, a „bécsi kapcsolat”, aki gerincseve miatt oldalvást könyökölve, ferdén ült. Hóféhér hajú, idősződő cigányember volt, ezüstkeretes, sötétített szemüveget hordott.

– Krüszkott, Herr Gasszle! – rossz németiséggel beszélt. – Allesz ist gesafn! Hundert procent zihr... Nuria zágt, ánmeldung vird mogn óder übermogn abgén, ja, ja... – ismételte a márványmintás, de luxe mobiljába.

Egyásra pislantottunk a főnökkel, oldalvást, mint a gyíkok. Nagyon jól tudtuk, hogy ilyen magabiztos hangokra még nem érett meg az idő, az ügylet egyáltalán nem tart itt, sőt kis híján kútba esett. Kizárólag az én főnököm szemfüles, jól irányzott és tömör közbeszúrásain múlott, hogy esetleg még van esély. A „bécsi kapcsolat” azonban hinni akart. Szorongott és hitt. Velem érzelmes húrokat pengetett.

– Nézze, kisasszony, ott van például a Guszti, már említettem magának. Zsidó. Nem azért mondom. Én mindig nagyon jól kijöttem a zsidókkal, ugye. Soha semmi bajom nem volt velük. Kikapcsolták neki a telefonját, azt képzelje el. Százmilliót veszített. Cigaretta problémái vannak, higgye el, kisasszony. Ezen múlik, hogy még egyszer talpra állhasson. Megígértem neki, hogy talpra fogom állítani. Meglesz, Guszti, az a száz-ezer márka. Ezt azért mondom magának, hogy értse, miről van szó, ugye, maga közvetít... Itt van a három gyerekem... El kell őket indítani. A lányom. A lányomnak a nyakához szegezte a kést az udvarlója... A fiam csődbe megy, ha nem támogatom meg. Tudhassa maga is, hogy ötszázezer havonta, annyi máma kell az embernek a megélhetéshez – vontatott hanghordozással beszélt, basszus hangon, mint egy nagybögő, szerényen a háttérből, a derekas ember benyomását keltve.

Elhangzott már a történet a lányról, a késes udvarlóról meg a gondterhelt apáról fehér abrosz mellett is, akadozva, mintha olvasná valahonnét – a főnökkel csak néztünk: honnét? És a Guszti mellett más pártfogoltak nevei is felvonultak. A „bécsi kapcsolat” sem ivott, és kizárólag bécsi szeletet fogyasztott, mintha ezzel is a Herr Gassleréhez való hűségét bizonyítaná, Marlborót szívott, és esküdött a svédcsépre.

– Azelőtt alig tudtam mozdítani a derekam a gerincem miatt. Amióta svédcséppel iszom, kutya bajom, nagyon jól alszom, jó az emésztésem... Délig nem eszek. Aztán ebédelek, és elalvás előtt egy pohárka svédcsépp... De csak a piros kupakos jöhet számításba, a pi-ros ku-pa-kos – ezt óránként elmondta a Kálmán. A tárgyalásokon is folyton ismételte magát.

– A be-je-lent-ke-zés-nek meg kell történnie. Herr Gassler azt mondta, hogy a be-je-lent-kezésnek csütörtökig meg kell történnie. Csak ha a be-je-lentkezés megtörtént, akkor jön a százezer.

Persze mit sem értettem ebből a „Bejelentkezés” fedőnevű banki tranzakcióból,

meg hogy hogyan csöppent a nemzetközi pénzügyletbe a hóhajú magyar cigány a sosem látott bécsi nagyfőnökkel karöltve, honnan kerítették bankügyi összekötőnek Márkót, a joviális, erdészből lett horvát kereskedőt és feketézőt, és mi a szerepe mind-ebben az én főnökömmnek, aki egy Los Angeles-i cég „executive director”-ának titulálta magát. Annyi biztos, hogy az elérhetetlen célpont Szarajevó volt, onnan kellett okvetlenül a legfontosabb papír, egy horribilis összegre kiállított nemzeti banki garancialevél. Nuriának hívták a „szarajevói kapcsolatot”; szerettem emlegetni érdekes hangzású muzulmán nevét. A többi lótó-futó menedzserhez képest ez úr volt; fád, halvérű és alattomosan óvatos. Még a nyakkendőjtűje is jobban villogott. Sehova sem néző szürke szeme semmit el nem árult; egyet sem mosolygott. Könnyű volt neki tolmácsolni: mindent értett. Sietett, de nem kapkodott, lenézte a bumfordi bizniszmeneket; lenézett minket „magyarokat” is. Lerítt róla valami meghatározhatatlan szakavatottság.

– Önnek melyik az anyanyelve? – ez volt Nuria egyetlen személyes kérdése.

– A magyar – mondtam.

Nem szólt semmit; hogy mégsem vagyok szerb, azt jelentette a válaszom. „Mádzsár” – nem volt valami kedvező melléköngéje ennek a szónak sem. Szarajevó kapuja mindenesetre nagyot döndült előttünk.

Zágrábban rekedtünk. A város főterén füstös, liberális rockkoncertbe hajtottunk bele. A felhőket egy paraván mögül pumpálták a szökdelő gitárosokra.

– Karolj belém, ha úgy jó neked.

Direktorom a komoly szürke kabátjában idősebbnek tűnt a koránál; magas sarkú cipőben voltam, gyors járáshoz szokva; nehezen egyeztettük a lépteinket. A téren sűrű tömeg ingott-bingott, a dobogón ordítottak a zenészek. A szintkülönbség miatt a kelténél följebb került a karom; esetlennek éreztem magunkat. A dalok szövegét nem lehetett érteni, csak a „szloboda” szó harsant fel időnként.

– „Szlobodan”. Tudod-e, hogy Milosević keresztnéve azt jelenti, hogy „szabadság”?

– Horvátul is?

– Az ugyanaz.

Itt tizméterenként a horvát elnök posztere nézett le az emberre. A fényképen megfiatalították, és szakasztott olyan szemüveget hordott, mint a mi „bécsi” Kálmánunk. A koncert a választási kampány keretében zajlott, és ellenzéki célzata volt, hangulata azonban inkább operettesnek tűnt a súlyos, klasszicista épületekkel körülvett téren, a tömeg fölött gázoló Jelačić-szobor körül. Mindketten mást és másképp nézegettünk, pillantásaink elvesztek.

– Elvezetlek egy kegyhelyre – mondta kísérom. Ambicionálta, hogy megmutassa nekem a várost, a Parlamentet, a várat.

– A magyar Parlament a legszebb a világon. A Fehér Háznál is szebb – álltunk meg egy jelentéktelen épület előtt.

– Neogótikus.

A kegyhely előtt is gyorsan elhaladtam; hálaadó-táblácskák tömege, gyertyák, művirágok, egy plakáton a „Lourdes” felirat, imádkozók. Közvetlenül mellette volt egy kis cukrászda.

– Tölcsérbe vegyük, jó? Ez lesz az első fagyim az idén!

– Inkább tálban.

El nem tudtam képzelni magunkat a parányi gombaasztalkák mellett kiskanalat szopogatva. De mikor megkaptam a tölcséremet, és belenyaltam, elmúlt a lelkesedésem. Neki nem állt a kezére az ostya, nekem meg elment a szám íze. Érzéketlen lett a

nyelvem; se a kávé, se a cigi, se a sört nem élveztem később, és beszélgetni se tudtam. Úgy lépkedett mellettem, mint egy lányát sétáltató atya. Megint csak Leninre emlékeztetett, alacsony vállán a szárnyas kabátjában, lejtőn föl-le kaptatva. Egyszerűen nem tudott sétálni.

– Úgy ülsz mindig az autódban, mint egy rokkantkocsiban.

Megvettem az egyetlen ellenzéki lapot, s a markomban tartottam, hogy szakítsak az idétlen karonfűzősdivel. Vidám diákok sereglettek az utcákon. Még az elején jártunk a tavasznak, ki-be gomboltuk a télikabátunkat, de itt már bátran kirakták az utcára a kávéházi asztalokat. Nem tudtam semmire se figyelni, de csapongani sem. Jól látom, hogy a bábszínház meg a pártszínház egyazon épület jobb és bal szárnyán szélkel? Vagy ez vicc? Mely megtestesült és ledermedt? Töredékeket láttam, melyek a bődultság meg valami elvakítottság elegyében keveregtek bennem, mint annyiszor; az utca is örvényelt, a tekintetem is kavargott, belülről, más irányba; ám nem illett elárulnunk egymás előtt a szorongásunkat. Mindenáron a kellemes városnéző séta hangulatát kellett keltenünk, mintha valami ellenőrző szem nézne. Tartotta a karját; abban a magas sarkú cipőben nem tudtam föllázadni, szaladni egyet.

Érdekelt ez a kelleltenség, ez a zavart örömtelenség. Ha most átfognám ennek az ügyetlenül botorkáló embernek a nyakát és megcsókolnám! Vajon örülne-e, vagy azt érezné, hogy győzött? Először láttam a telefonja nélkül. Láthatólag nehezen viselte a kötetlenséget. A kocsiba visszahuppanva mindketten fellélegeztünk. Szerencsésebb volt így oldalvást, motorbúgásban társalogni; mintha nem is épp egymással váltanánk szót, mintha szavainkat megválná valami, és a fölös asszociációkat kidobálná az ablakon a vakvilágba. Az áttetsző kasztni ugyanakkor elszigetelt, a táj, az égbolt, a szép áprilisi felhőjáték látványvá vált, és úgy néztem, mint egy mozi. Zárójelbe került a létezésünk, és így volt könnyebb, de mégis kínosabb. Automatikusan figyeltünk az útra, egyébként hol lazán, hol meg idegesítőn átjárt az üresség.

Bennem időnként, mint egy gödörből, fölgomolygott az értelmetlenség meg a halál gondolata, a mindent lehet és a minden lehetetlen azonosságából születő vak elszántság; egy gondolat vagy érzés, amelyből a faluszéli temetők műkövei ugyanúgy csúfot úztek, mint az, hogy bős vitalitás kavarja indulataimat. Mert mire használható az én erőm? A semmirevalóság érzete apátiából támadhatnékba csapódott, és vissza. Vitt az autó, mint egy tömeget, azt se tudtam, hova, és nem is érdekelt. Nem látok, nem hallok, nem beszélek. Maradéktalanul rám zárult a magány. Hagytam, hogy felhúzódjon a szoknyám. És eljött az az út, amikor vártam, hogy a nemrég ellökődött tenyér végigszántson a lábamon. Fölülről láttam a szőrös kezét meg a fekete harisnyás térdet a szoknya piros szárnyai közt; és vonzott ez a kép. Az a comb kemény, az a marok erős. Ezek ott izmok. Kívántam a súrlódást és a szorítást, de ez nem vágy volt; közelgett, mint elkerülhetetlen lehetőség; mintha csak valami kívülről látta és akarta volna.

Ingujjban olyan kifejtett felsőteste volt, mint a mankóval járó embereknek; két dagadó izmú karja, és a pókhas alatt: pedálban végződő csenevész láb. Mint a százhalmombattai kémény felett a fekete füst-dzsinn; körülötte lángoltak a légtisztító fáklyák. Az erővonalak a világos tojásfejben letisztulnak, és szabatos mintát rajzolnak ki, túlságosan is szándékoltan; nem volna szükség a nyakkendő felkiáltójelével és szigorúan mértani kecskeszakállal hangsúlyozni ezt a férfiaságot; szerettem volna, ha e kényserességet le tudja vetni, ha nem szúr folyton a szemével a világon; az én torkomban is bár elmúlna e fojtogató érzés.

Békák ugráltak át előttünk az eső áztatta, kőolajfényű úton.

- Gázoltál el már sünt?
- Nem. De aknára gázolhatunk itt.

A baranyai háromszögben jártunk, kritikus zónában, ahol nappal is riasztóan üresek voltak a falusi utcák. Golyó verte meg romba dőlt házak, elhagyott porták, betört ablakok, lógó redőnyök. Egy puszta homlokzat, mögötte semmi. Fehér tankok. Szél tépte, mocskos fehér zászló.

- Nekem nem drága az életem.

Hülye mondat jött ki a számon, rögtön éreztem. Valami mást akartam mondani. Talán épp az ellenkezőjét? Talán azt akartam kifejezni, hogy durva a játék. Félek. Vagy kiáltva megkérdezni, miért vagyunk mi ellenségek. Mért? Esett, ezúttal alig láttunk. A békák mulatságosan nagyokat szókkentek a fényszóró csóváiban.

- Nekem sem. De a porontyaimé az. Gondolom, ezzel te is így vagy.

A szent család témáját érinteni se mertem. Ez afféle védett zóna őnála. Ezen a tájékon a templomokat a legkevésbé sem kímélték, és a templom nem védett meg senkit. A békákról viszont eszembe jutott egy vicces története: amikor a sikertelen horgászás után egy óriás halom rántott békacombbal vendégelte meg a partit. (Nyilván pázrás ideje lehetett.) Ezt a szót használta. „Parti” Dömsödön. „Dömin”. Százszámra fejezte le a kecskebékákat, mintegy futószalagon, könnyedén bemetszette és megnyúzta őket; „úgy lejtött a bőrük, cupp, mint egy harisnyanadrág”, mutatta; a fejeket visszadobálta a vízbe. Hogy kiguvadtak-e a békaszemek, azt próbáltam meglátni. Tönk, kés, békafej, harisnyanadrág, egyre gyakorlottabban, egyre gyorsabban, mintha a levegőbe írva láttam volna a sebes mozdulatok és reflexek sorát; nekem lett közben békaszemem.

Sikerült eltévednünk a háromszögben, én voltam az oka, nekem kellett volna ismernem az utat, valaha éltem itt, ezen a tájon, ebben a puszta faluban, abban a romos házban. De ismét rám köszöntött a szorongásos kábulat, a torkom is belobbant, meg pálinkát is ittam már; törkölyt, kaparósat, apám pálinkáját. Elsötétült a világ – nem volt közvilágítás – előttem is, bennem is, rajta ragadt a kőolajfény, csúszott, esőszemek kásáztak, és nyilván szétlapultak a békák. Vádak, önvádak. Egész nap fölcsigázott állapotban voltam. Úgy öltöztem fel, mint egy kurva, piros rövidnadrágba, fekete nejlonharisnyába, csúszós volt a szandálom műanyag sarka: tipegtem szülővárosom macskakövein. A főtéren talákoztam vele, aki miatt annyit rettegetem, a másik autóssal, akivel az őzt elütöttük, aki épp húsz évvel ezelőtt lerántotta a harisnyanadrágot rólam; az újságíróval, aki megtanított inni. Most olyan volt, mint egy öszülő hajú, még mindig vonzó operetténekes. Hatalmas termetű, fekete szakállas, óra- és szemüvegláncot lebegtető, lehengerlő fellépésű férfiú. Diszpéldány a maga nemében. Általában kulcsköteget csörgetett a kezében ujjnyi vastag láncra fűzve, mint akinek több lakása, irodája és kocsija van; egyik ujjpercén bőrgyűrű. A hangja is nagy, mint az arca, a busztus mellkasa, a boltozatos lábfeje.

– Az én örök szerelmem! – ölelt magához szélesre tárt karral, és felragyogott a meg-ráncosodott holdpofája. Mint egy dagadó vitorla, olyan volt a felsőteste az arcom, a vállam, a mellem alatt. Még emlékeztem a szagára. A dezodorjára. Az inge mosóporára. Tele lettünk habos múlttal. Soha egymásba kulcsolódó mondatunk, összefonódó tekintetünk nem volt. Csak elrándulások, összefutások, szökések, novellák hét évig – aztán az egész lelappadt. Bizony, sokszor becsaptuk egymást. Egy nap se múlt el anélkül, hogy meg ne csalt volna. Elárult. Ejtett. Rendszeresen otthagytam én is.

– Ha számlára érkezik a pénz, és operatívakká kell válnunk, én azonnal megyek Bécsbe, és csinálom a viszonyt a Continental Banka meg a CW között... Minden le-

hetséges, amit ő meg én eldöntünk... Annak mennyi az esélye, hogy holnap számlán lesz?... Szeretném én ezt operatívvá tenni a Brekittyvel... Kinyalom a segged, ha abból lesz valami. Csak ne ígérgeessen, és ne szépítsen. Mondd meg ezt az öregnek. Én kérem, foglaljon állást... Muszáj sakkozni, a sok hülye bankár már az agyamra megy a papíraival... Nem ugyanaz a papír, más papír, de a rendszer ugyanaz. Csütörtökön lecsekolnak mindent... Most mit kérdezősködjek a semmire. Előkészítettem a másik szituációt, azt tárgyaljad le. Na, egy óra múlva hívlak, addig ezt, kérlek, sakkozd ki. Na, szia.

Elnyújtva tudta mondani ezt a *szíjját* a mobiltelefonba az én főnököm, aztán mikor lekattintotta a vonalat, cuppantott a nyelvével a fogát szíva, mint evés után némelyek.

– Most mondd meg, mért nem tudnak elintézni bizonyos egyszerű dolgokat némelyek, hogy basznák meg a jó édesanyjukat! Hadarnak, hazudnak, kapkodnak ide-oda, és nem csinálnak semmit.

– Mert eldöntetlenek. Cselekvésképtelenek. Nem tudják eltalálni a kellő mozdulatot. Az állat darab ideig fürkészköz, aztán a kellő pillanatban ugrik.

– Ösztönösen.

– De az embernél belezavarnak az érzelmei meg az indulatai. Az emlékek meg az ábrándok vonulásai. Tudod, mint a felhők, az úgy megy állandóan. A kereszteződő számítások.

Úgy támadott rám, mint egy játékos állat, és ezen nevetnem kellett. És úgy rántotta le rólam a harisnyanadrágot, mint a békáról, cupp, úgy. Most egyenest mosolygott, nem olyan ferdén, ahogy egyébként nyikkantgatni szokott. Kivillantak a rések az apró fogai közt. Felpuhultak az arcvonásai, megtelt nedvekkkel az arca. Orra hegyén izzadságcsepp, mindjárt lecsöppen. Azon kaptam magam, hogy játékból védekezem. Súlyos felsőteste szőrös, még a háta is sűrű fekete, érintése, mint a fű. Magamra borítom ezt a földtömeget, és morzsolom az ujjaim közt. Betemet, temessen; a föld is lélegzik a pórusain. Gyökerek kapaszkodnak, ujjak vájnak. Valaki a kezével a földben ás. Csöpek, göröngyök. Szeretem ezeket a nedveket, a tenyerembe törlöm.

Kocognak az ablakszárnyak, szél döcögte az üvegeket, mintha fogak koccannának, röppenek a függönyök. Be kéne csukni az ablakokat. Huzat van. „Tudsz nem gondolni semmire?“, kérdezném, de tudom, hogy ő is szorong kicsit, míg lassan ki nem bontom belőle egy pillanatra, s el nem borít az erőteljesség meg a lágyság tökéletes elegye. A széken az ing alatt remeg az antenna, megszólal a telefon.

Amikor feláll, hátulról szakasztott olyan, mint egy korai homo sapiens ábrája valamely őstörténetben.

PETŐFI NÉPE – lobogott előttem egy motorbiciklis hátán a szél dagasztotta dzseki felirata. Előtte sóderrel megpakolt teherautó – kerülni lehetetlen. Vezetőm ilyenkor ingerült. Mint legnyomasztóbb élményét mesélte el, s én már láttam is a sütő holdat, hogy egyszer fatöngöket szállító kamionok mögött kellett több órán át araszolnia a szlovéniai serpentineken, alkonyatkor, bele az estébe, a kerülés legcsekélyebb esélye nélkül. Azt hitte, megvész. PETŐFI NÉPE – idegesen kapok rá a föliratra, mint egy macska: engem gúnyol ez a két szó, s én őt viszont. Amikor felerősödik bennem ez a metsző hang, rosszindulatok serkennek a nyomában, mint a vér, anyámra kiabálok, mert azt mondja, mutatja, az orrom alá nyomja, hogy, ime, ezt a kokárdát viszi haza Magyarországról, ni, és majd otthon az imakönyvébe beleteszi. Imakönyv és kokárda, ez a legszörnyűbb kombináció, ordítom, bár tudom, hogy nincs is imakönyve, ezt most csak valami ostoba hízelgésből mondta, ki a jóistennek akar hízelegni vele, mindjárt, akarata ellenére mindjárt elkezd zsidózni, vagy szidni a szerbeket – látom, hogy sofő-

rünk nagyon rosszallja a modoromat, és gyűlöl, és pofon verne, amikor azt kiáltom nekik, hogy semmit sem tanultunk a történelemből.

Tudom már rögtön, hogy közhelyeket mondok. Nemcsak az a nem létező imakönyv hozott ki a sodromból, hanem az is, hogy teljesen gazdátlan vagyok ebben a szituációban, egyedül – teherautó, PETÓFI NÉPE, mögöttem ez a férfi, akitől szerelemre hiába vágyom, hátul anyám, akivel mindig is ellenkeztem, az ostoba kokárdájával, elől én, aki anyám helyét foglalom el, mert ő mindig is elől ült, előttem két fekete térd obszécen játéka.

– Mindjárt rád mászok – mondta a férfi, amikor egy percre egyedül maradtunk. Vágy nélkül mondta ezt.

Hogy kiköpött apám, ugyanolyan köpcös és erős, és lehetetlen eltűnnöm, és lehetetlen belém hatolnia, hogy legalább elvesszek, az tesz ingerültté; a könyököknek, térddeknek és a műszereknek ez az ágboga. A végében is telefonál és tárgyal, miközben anyám rám nyitja az ajtót, mert nincs zár, és én felsikoltok, igen, a női végéből hallottam, hogy a szomszédban megszólalt a zsebében, miközben csobog a szennyvíz.

Utálok a fajtáját, ahogy padlizsánszínű zakóban, kurta lábukon, rágóval a szájukban, egyik kezüket zsebre vágva mennek végig az utcán, ha épp nem autóban süppednek, igen, mokaszincipőben, és a másik kezükben a műtűrjük a fülükhöz, a fülükbe nyomva, és nagyképpűen rángatják az álvilág álhálózatát. Vagy posztmodernzöld tavaszi felöltő, mintás nyakkendő és csíkos ing:

– Rendeztétek már le azt a kurva papírt, nem bánom, ha sír is az öreg, dögöljön meg, de ezt még ma kiméretlenül végig kell organizálni, ezt mondd meg neki, hogy én mondom, és azonnal hívjatok föl onnét.

Anyám elhallgatott. Szégyelltem magam, minden miatt, a nyelvem miatt, így felindulva kettejük között.

– Halló, most tegyed le, mert fülemen a külföld – keresztelkedett a telefonban két sugár.

Nem hallgattam, elszálltam, elindult bennem a film a lila házzal és a fekete kutyával, rózsaszín égbe úszó országutakon át, amint egymás mellett ülünk, de egymásra nem nézünk, a „Plitvice” Motel Plitvice-plakátjainak vízeséséig, ahol arra gondoltam, hogy ha most valóban ott lennénk, akkor is csak fényképen lennénk, hiába érne bennünket a permet; magzat koromban anyám meg apám is levetkeztek a vízesésnél, pici fotó, fekete-fehér; és tovább a jövőbe: a fekete kutya megkölykezett, és valóban elhordta a kölykeit valahova a határba; később visszaódalgot velük megint; amikor legközelebb a lila házban jártunk, volt még kettő, egy fekete meg egy fehér, mire azonban ismét befordultunk a műlugasba, elpusztult mind – az öreg maradt csak a bódé előtt, és ugatott.

– A kurva anyádat, elhallgatsz!

Zavarta a telefonálásban. A határ felé mindig akadoztak a sugarak.

– Nagyon szerencsés találkozás volt! – csapja össze két nagy tenyerét a régi autós szeretóm a régi hazámban, és teátrálisan az égre emeli szemét. Sötétített üvegű, ezüstkeretes szemüveget hord már ő is. – Ennek mennie kell! – szorítja ökölbe a kezét, mint ha engem rázna meg. – A biznisz! Te, kislányom, mindig is mondtad nekem, emlékszel, ugye, hogy csináljak már valami értelmeset! Te, itt hatalmas lehetőségek vannak! Marha jól kiegészítjük egymást! – mutat a hüvelykujjával az ajtó mögé, ahol mostani autósom koordinál.

– A vágóhidat meg fogom venni, tízmillió potom ár érte. Építésetileg remek kivi-

telezésű, kulturált, a legmodernebb, a hűtőberendezéseket lelopták, de belül jó állapotban van... Sertéseket, igen. Amint lekötöm a kapacitását... Van, van egy állatellátó is hozzá... Szóval ól. Pihentetni kell őket, nem lehet rögtön szállítás után, mert akkor stresszes állapotban vannak, és attól rossz lesz a húsa a disznónak... Abszolút higiénikus, fertőtlenítők, minden... Át fogjuk beszélni... Szíjja.

– Annyit álmodok rólad – súgja a fülemben a régi –, örülök, hogy te is benne vagy ebben. – Ismét nagy lélegzetet vesz, és kinyújtott mutatoujjal hadonász: – Ezt az országot nekünk el kell felejtenuünk, csak benne kell élnünk! – bök a levegőbe. – Értetted?! – rikoltja. – Na, menjünk, mert kiszáradunk!

Balkáni húsok alatt roskad a tál, hozzá nyers vöröshagyma, túró, csípős feferóni, rizling. Tárgyalópartnerünk ezúttal egy boszniai szerb, volt generális. Vládó a magyar bűzát meg az „emberhúskonzerveket”, a bakáknak való kínai konzervet vásárolja. Bűzát, ötezer tonnát, ráadásul öt BELARUS traktort Belaruzsiából. „Szeretlek” – írja fel közben a régi szeretőm egy papírszalvétára, és tárgyalás közben felém mutatja. Az asztal alatt összeér a lábunk, mint rég. Csak mi ketten iszunk, fröccsözünk a szőlő nem látta borból; a katonával meg a menedzserrel szemben összetart bennünket az, hogy valaha, nem minden szerelem híján, többszörösen megcsaltuk, elárultuk és megtagadtuk egymást. Nekünk is megvan a magunk korrupciója: egymásra nézünk, és tudjuk, hogy a szívügyek szabálytalanok, és nem állnak hatalmunkban; ő úgy gondolja, bátran hazudhatunk is akár, édes mindegy – én félek a hazugságoktól.

– A onda szmo uvatili „zsv jezik” – meséli a szerb, aki időközben az üzletről észrevétlenül áttért a háborús anekdotákra. Hogy „élő nyelvet” fogtak, vagyis olyan foglyot, aki vallani fog. Történeteiben nem volt vér, csak vicc. A bizniszt sokkal szigorúbban vette, tárgyalás közben rejtett fenyegetéseket ejtett el, sőt üzleti gyilkosságokkal példálózott finoman. De a frontról mosolyogva mesélt.

Szóval az „élő nyelv”, akit fogott, attól függően és arra vallott, ahogy a tábornok a katonasapkákat váltogatta a fején. Amikor horvát sapkát tett fel, az a szerbekre köpött, amikor megmondta, hogy szerb, a muzulmánokra, amikor meg muzulmán kémnek adta ki magát, a horvátokra. „Uszrao sze, bogati”, reszketett az életéért a fogoly, azt se tudta, férfi-e vagy nő. Ez így cirkuszi mutatványra hasonlított – hihető volt mégis. Nevettünk. Aztán nem ölte meg, elengedte az élő nyelvet, hisz tisztí szavát adta. Nevettünk a meccseken is: a fronton a horvátok meg a szerbek egymással fociztak! Egyvalami nem volt vicc, sőt komolyabb színben tűnt fel még az üzletnél is: a muzulmánok nagy múltra visszatekintő konspirációja és terjeszkedése; mert ők a „fehér pestis”, a fanatikus banda, akik föltépett zubbonyal rohannak neki a fegyvereknek Allah nevében.

– Van nekik egy szavuk: „sejtán” – suttogta az extábornok. – Ördög! – emelte meg a hangját. – De árulót jelent. Nekik „sejtán” mindenki, aki nem ront rá az ellenségre, a túlerőre!

– Tudod, hogy a „Vládó” név azt jelenti, hogy „hatalmon lévő”? „Uralkodó”? – kérdeztem utóbb a főnökömet. – Tudod, hogy a Vládó háborús bűnös? Ratni zlocsinac? Ő maga mondta, hogy azt tartják róla. Olyan ironikus mosollyal mondta, nem is tudom, hogy büszkén vagy mint akinek mindegy. Nyilvánvaló, hogy gyilkolt. De rendes fickónak látszik. Emlékszel, amikor az Europarkban azokat az édes kis ruhácskákat vásárolta a kisbabájának? Meg a csöpp fehér kalapot? Szerinted mért árulta be neked akkor, hogy a Laci mindent elárult? Téged! Az üzleti titkokat! Hogy jár a szája a banki ügyletekről! Tisztí szó?! Emlékszel, mikor azt mondta, hogy ha a rendőrségen pofonra

emelnék a kezüket, ha csak ráemelnék, a Laci máris köpne? „Odmah pi propevao”, rögtön énekelne, úgy mondják szerbül. Ratni zlocsinac! Meg hogy te kém vagy! Meg azok a gyémántok!

– Hogy lehetnék én kém, amikor nem is ismerem az ország nyelvét? Kém csak az lehet, aki tökéletesen ismeri mindkét nyelvet, és tud mozogni az emberek között.

– Én például lehetnék.

– Úgy van.

– És mit kémkedik a kém?

– Tudja az Isten.

– Titkosszolgálat. Én is kémlellek benneteket.

– Mesélj valamit, mert mindjárt elalszok. Most tört rám az álmoság. Kérlek.

Fészkelődtem.

– Gyűjtsunk rá.

– Mesélj arról, amit írsz.

– De az még nem kész.

– Mindegy. Csak beszélj.

– Egy pasas meg egy csaj utaznak a kocsiban. Suhannak. A pasas biznizsmen. Mendzser. Amilyen százzámra szaladgál manapság az utcán, mobiltelefonnal a fülén.

– Én sosem szoktam az utcán telefonálni, észrevehetted volna.

– Ez nem te vagy. Az írók nem a valóságot írják. Hanem csak merítenek belőle. Érted? Megmerítkeznek, mint a baptisták. Én kimentenélek téged a típusból. Szóval utaznak a kocsiban azok ketten, és újra meg újra rájuk esteledik. A pasas telefonál. Káromkodik. És néha megfogja a csaj lábát. Ezt nem így írom, most csak elmondom. A csaj ellenkezik, ellenkezik, aztán egyszer csak azon kapja magát, hogy szeretné megölelni azt a pasast.

– Ez mikor történik?

– Zágrábban, az utcán. Aztán felbukkan a lila ház. A papírházikó. Meg van egy állati vonulata is az egésznek: kutya, béka, sün, bogarak. Emlékszel, amikor itt a gáton átszaladt előttünk az őz? Ez az én vonalam. Szóval a csajé. A farukat billegető sündisznók. És nem nagyon tudnak beszélgetni. Hogy kicsesszek vele vagy ne csesszek ki, azt fontolgatja a pasas. Először is nem fizet.

– Remélem, nem tartasz attól, hogy átverlek?

– Nem. Bár a fene tudja. Az túl könnyű lenne, épp engem, nem? Nem nagy kunszt. Hanem a csaj, aki eleinte könnycsordulásig idegenkedik, sír az idegenségtől, amikor a pasas forszírozza, és ki van szolgáltatva neki, az a csaj valahogy megszereti azt a pasast. Azt a biznizsmen, aki taszítja. Aki le van írva, hogy hogy néz ki, meg milyen bárdolatlan, meg minden.

– Bunkó.

– Na. És a kutya megkölykezik a lila házban, és utaznak, és megint beesteledik, és békák ugrálnak át az úton. Parti Dömin. Harisnyanadrág. Nem nagyon értik egymás nyelvét. A csaj más típus. Neki teljesen mindegy, hogy ötezer vagy ötmilliárd, márka vagy dollár. Nem is érti. Kínos. Az is le van írva. És a pasas egyszer nótázni kezd a kocsiban, talán kínjában, talán valami érthetetlen megkönnyebbüléstől, és danol Doroszlótól Újvidékiig, nótákat meg operettslágereket, mulatságosan öblösíti, kiereszti a hangját, a csaj meg könnyesre neveti magát. De ezt lehet, hogy kihúzom. Figyelsz te egyáltalán?

– Figyelek, persze. Csak egy kicsit gyenge vagyok, tudod, a tegnapi áraműtés miatt.
 – Olyan lehetett, mint egy elektrosokk.
 – Odaragadtam. A másodperc tizedrészén múltott. Ha nem lököttem el magam... Így is átmosta az egész testem. Na, folytassad. Két-három nap kell, hogy elmúljon.

– Az a pasas néha nem is tudja, hogy a csaj a világon van, meg hogy mi a neve. Mondd, mire vagy te használható, kérdezi utánozhatatlan hangütéssel.

– „Mondd, mire vagy te használható?” – így?

– Még határozottabban. Felnyerítve. „Mondd, mire vagy te...?” Ő ugyanis mindent használ. Még a hitét is benzinnek használja, hogy nyomulhasson előre. Istent is használja, hogy garantálva legyen a nyomuláshoz szükséges mindennapi derülátása. Azt mondod, nem a pénz érdekel. Elhiszem. Azért törtetsz, hogy működj. Működjön az életed. Azért működsz, hogy törtess, és bele ne törj. Hogy erősnek érezd magad, mint az erősáram. És ne kelljen így tépelődnöd, mint nekem.

– Az a szenvedés, amit te csinálsz nap mint nap, az... – legyintett – az egy kalap szar, az semmi.

– És a pénz? Az valami? A pénz csak ugyanolyan magyarázat, mint az Isten. Önmaga oka és célja. Az egyik etalont a valóság teljes mértékben igazolja, belátom. Érdemesíti. Érmesíti. A másik etalont ennek a valóságnak a szellemisége aranyozza be. Teszi be a széfbe, a Világbankba, hogy ne kelljen gondba lenni miatta. Az Isten meg a pénz teneked a fej meg az írás. A te Istened neked a legkeményebb val...

– De én a feltámadásban hiszek! Hogy egy más formában...

– a semmibe forgatva...

– újjáéledünk. Olyan nincs, hogy semmi.

– Te valóban nem érzed? Az ürességet sem? Soha?

– Mindig van valami. A többi: agyrém. Na és mi lesz a vége?

– Semmi. Nem lesz hepiend.

– Mért?

– Beesteledik, mint annyiszor. Az úton átszalad egy őz. És erről a csajnak eszébe jut a történet, amit a pasas mesélt neki egyszer egy vendéglőben, egy görög vendéglőben, tudod, a vadászatról. Még csak nem is vadászott. Odatelefontak neki, hogy jöjjön ki az erdőbe, nagy a zsákmány, nem győzik földolgozni az állatokat. Nyúl, vaddisznó, róka, szarvas, elfelejtettem már, tele volt hordva a tisztás a tetemekkel, és akkor a pasas, a legjobb böllér egyébként – apám is az volt, mondtam már? –, csinálja a dolgát. Ilyenkor csupa vér meg húscafat a fű, látja a lány, ahogy a pasas a vendéglőben meséli, mutatja is néha a nyisszentéseket, ért hozzá, a belsőségeket ilyenkor kidobálják, azt majd megeszik a vadak, elég szörnyen nézhet ki egy ilyen terep, a lány elmenne egyszer, mondtam, hogy majd a vágóhídra is el akarok menni, ha megveszed, és akkor a pasas megdermed és megrándul, mint akit erősáram ért. A karja a szarvas hasában, könyékig, belezi. A kezébe akad egy bot. Hogy mi a fene ez, csodálkozik, és rángatja ki, tépné, de nem jön. És akkor hirtelen megpillantja: egy őzmagzat. Őzike. És akkor elrántotta a kezét a pasas hirtelen, és elszaladt, és fölkapta a konyakosüveget, és itta, mint a vizet, és ezt a képet is látta a lány, a palackot a száján, a kortyokat, mert a pasas soha nem szokott inni. Szóval ezt még le szeretném írni, ezt a jelenetet. Hajnal volt, ugye?

– Reggel.

– Világos.

– Igen.

– Hogyhogy látom ezt a képet? Az erdőt, ősszel, az egész vörhenyesbe játszik, a vadászsizmákat, a tetemeket, a nyúzott irhát, a szétdobált húsokat, a párát. Hallom a vadászok hangját, ahogy susog az avar, a gallyak ropogását. A csípős erdőillat meg a vér, a kibontott hús meleg szaga... Kürtszót is hallok, mint a mesében, vadászkürt. Pedig nem is láttam szarvast ilyen közelről, csak egyszer álmomban, és képzeld, az az igazság, hogy megcsókoltam! Ahogy mondom! Csodálatos csókja volt, érdes a nyelve, göröngyös, és földízű volt a szája. És az jó volt, a földíz. El tudod képzelni? Annyira erotikus és páratlan íz. Leírhatatlan. Szóval talán ezzel fog befejeződni. Az élő szarvassal.

Orbán Ottó

MI VAN SCHUBERT DALÁBAN?

Egy szál virág Vas István strójára

Schubert dalában, Schubert dallamában,
drága barátom, bizony a halál van.
Édessége azért mondhatatlan édes,
mert mélységes mély, vad keserűség ez,
a szultán méregcseppje kristálypoharad alján,
az árny, mely mindig ott áll minden mátka balján,
amelytől elsötétül az édes, édes élet,
és kihangzik belőle az Utolsó Ítélet,
nem villámló szavakkal, de zengő zongorával,
a moll akkordok összhangzattanával,
Schubert dalával, Schubert dallamával.

Schubert dalában, Schubert dallamában
minden hangban hallható halál van,
mégsem úgy hallgatod, hogy halálra váltan,
kacérkodsز és táncolsz, vigadsz, mintha bálban.
Egy szekérderék halál túl sok a halálból.
Schubert kábítószer-túladagolással ápol.
S belőve bolyongsz az öldöklő világban,
hol a gyors pataokban pisztráng, a réten vadvirág van,
s látsz egy sötét erdőt, mélyén rőzsetűz ég,
s meggyakod ott a Halál és a Lányka szűzét,
izzol a zene ölében, halhatatlan lángban,
s föltámadsz a halálból, mint Ó a Bibliában,
Schubert dalában, Schubert dallamában.